

233

Het geheim

Toen Jan van den Boogaard in de jaren zeventig bij binderij Hexspoor binnenkwam, hoorde hij weinig toekomstmuziek in het puffen en knarsen van een handjevol snij-, naai- en vouwmachines. Het Otabind-systeem veranderde dat.

zit in de lijm

Neem het spoorboekje van de NS. Of je nou kijkt in de dienst Amsterdam-Den Haag of in die van Doetinchem-Winterswijk, waar je het opslaat blijft het openliggen. Normaal? Zonder het vernuft van de oude heer Hexspoor en de bijna alchemistische inspanningen van Jan van den Boogaard hadden wij misschien nu nog te kampen gehad met knappende boekruggen en een belemmerd leesgenot. Het is alweer 28 jaar geleden, maar Van den Boogaard praat nog steeds graag over de modernisering van het ambacht waaraan Hexspoor zijn faam ontleent. "Het begon in Finland," vertelt hij, "bij uitgeverij/drukkerij Otava. De gewone Hotmelt-lijm om het papier in de ruggen te plakken, dat hield niet in die koude streken. Als de kinderen door de sneeuw naar school waren gelopen en daar hun boeken opendeden, vlogen alle bladzijden door de lucht." Otava begon te experimenteren met onbreekbare koudlijm en omslagen die niet aan de rug maar aan de zijkanten werden gelijmd. Oud-directeur Gerard Hexspoor zag de voordelen van een soepele rug, ontwikkelde een bindstraat en vroeg, met instemming van Otava, patent aan. Vanaf die dag is de nieuwe bindwijze, het Otabind-systeem, een geweldige vlucht gaan nemen. Directeur Hexspoor en technicus Van den Boogaard reisden de hele wereld over, tot in Singapore, om het te promoten. Naast bewondering oogstten ze verwondering. "Vooraf Amerikanen snaptten er niets van dat zij zoiets goeds niet zelf hadden uitvonden."

Jan heeft mooie herinneringen aan die pioniersdagen, maar ook minder mooie. "Het eerste half jaar," zegt hij, "lukte het maar niet om de omslag aan de zijkant te houden. Geen lijm was sterk genoeg, ik kreeg er grijze haren van. Toen ben ik op een dag twee soorten lijm met elkaar gaan mengen, een zachte en een plakkerige. Het werkte... maar ik heb het niet slim aangepakt." De lijmfabrikant, in schijnheilige verontwaardiging over de particuliere mengpraktijken, ging er met zijn vondst vandoor. Nu wordt de lijm niet alleen in de boekbindindustrie gebruikt, maar ook als plakrand in luiers en inlegkruisjes. De kans van zijn leven gemist? Inmiddels haalt de uitvinder er zijn schouders over op. Wat is geld? "Ik ga nog elke dag met plezier naar mijn werk."

Blijven stimuleren

Binderij Hexspoor groeide uit tot een bedrijf van tachtig krachten. De productie verloopt volgens de normen van het gerespecteerde kwaliteitssysteem ISO 2000, in een hal zo groot, dat Jan af en toe de fiets pakt om van voor naar achter te gaan. De binder van toen draagt nu de verantwoordelijkheid voor circa zeventuizend eindproducten per uur per bindstraat, van damesroman tot glossy magazine. Onderhoud van machines en opleiding van personeel maken deel uit van zijn taak, maar het belangrijkste vindt hij zijn rol in de samenwerking. "Drukken is een vak, maar als je af en toe ziet wat je van de drukker krijgt aangeleverd - alles uit het kader gedrukt, ongelijke schoon- en weerdruk -

dan weet je dat afwerken zeker zo ingewikkeld is. Voor veel mensen is het topje net niet te bereiken. Toch moet je je mensen blijven stimuleren, anders geven ze er de brui aan. Als er problemen zijn, moet je daarover praten. Je moet elkaar altijd in de ogen kunnen blijven kijken."

Een sociale werkgever helpt veel. De oude directeur en oprichter van het bedrijf en nu zijn zoon Silvan Hexspoor, dat zijn sociale werkgevers, vindt Van den Boogaard. "Ze voelen aan als iets niet in orde is, hebben oog voor hun mensen. In de tijd van de nicuwe cao, toen ik voorzitter was van de ondernemingsraad, hebben we samen heel veel voor elkaar gekregen. Schuifdiensten en de beloning daarvoor, omscholing en bijscholing, dat werd allemaal prima geregeld. Wat me alleen wel tegenviel, was dat de achterban het zo vanzelfsprekend vond." Jan van den Boogaard staat niet meer op de barricades. Dagen van zes tot negen, zoals in de begintijd van Otabind, zijn hem te lang geworden. "Mijn vrouw heeft het heel lang verdragen, maar op een gegeven moment kwam ze vragen of ze hier mijn bed maar neer moest zetten. Toch heb ik het dankzij haar vol kunnen houden, want zij bleef me altijd steunen. Als ik met de vut ben? We hebben een mooi huis, mooie spullen, genoeg geld, een prima gezin, dus wat dat betreft heb ik niets meer te wensen. Maar wat ik echt hoop, is dat ik mijn vrouw nog eens al die plekken kan laten zien waar ik in die jaren zonder haar ben geweest."

YVONNE VAN OSCH